

բնիլի ուսուցչին գերեզմանին վրայ և հազիր և հինգ օր, Յուլիս 17-22, կրցաւ մնալ Ս. Յակոբի մէջ՝ հարկ եղած խորհրդակցութիւնը կատարելու համար Բարզէն Սրբազանի հետ Անթիլիասի զպրոցի ուսմանց ծրագրին և թեկնածուներու ընտրութեան և ընդունելութեան պայմաններու մասին:

Գեր. Շահէ Վարդապետ 48 տարեկան է այժմ. հաւատքի և համոզումի մարդ է: Բոլորովին անծանօթ չէ իրեն սիրելական միջավայրը: Ամերիկա երթալէ յառաջ Հալէպի մէջ վարած է առաջնորդական պաշտօն և այնչափ գոհ եղած է ժողովուրդը որ մինչև հիմայ գրուատիքով կը յիշատակուի իր գործունէութիւնը Հալէպի մէջ:

Ամերիկայի մէջ անցուցած իր 17 տարեկներուն առաջին երեքը նուիրեց իր ուսումը կատարելագործելու Պոստոնի կից Քէյպրիճի Աստուածաբանական դպրոցին և Հարվըրտ համալսարանի մէջ: Յետոյ 14 տարի շարունակ վարեց Պոստոնի նման լայնածաւալ թեմի մը հոգեւոր հովուութիւնը, և իր ջանքերուն շնորհիւ է որ Պոստոն ունեցաւ իրեն սեպհական եկեղեցին, որուն կշիւր քիչ ատենէն զգալի եղաւ Պոստոնի թեմին հայ կեանքին գործառնութեանց մէջ:

Գեր. Շահէ Վարդ. ամէն յարմարութիւն և կարողութիւն ունի վերատեսչի բարձր պաշտօնը արժեցնելու Անթիլիասի զպրոցին մէջ և առաջնորդելու այն երկտասարդներուն, որոնք քիչ ատենէն պիտի համախմբուին ձոն՝ սորվելու և պատրաստուելու համար իրենց Մայրենի եկեղեցւոյն և ազգային դպրոցին ծառայութեան:

Ինչպէս երբեմն Մամնյաւ մը ասպնջական եղաւ Հայոց կաթողիկոսական աթոռին, Բիւզանդական կայսրութեան քիչ շատ ապահով և սակայն օտար սահմաններուն մէջ, այժմ ալ Անթիլիաս մը կը հիւրընկալէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը օտար միջավայրի մը մէջ, յաւիտենական Լիբանանու ստորոտը, Հայոց համար շատ բարեկացական կառավարութեան մը չըջանակին մէջ, և Ֆռանսայի նման լուսաւոր պետութեան մը հոգատար հովանիին տակ, ձոն զանելով ապահով կուտան մը՝ վերակազմելու համար իր հոգեւոր-վարչական յօրինուածքը և իր զպրոցական գործը:

Մ Ա Ն

ՊԱՏՐԻԿ ԷՖ. ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆԻ

Դուրեան Սրբազանի պէս Պատրիկ Կիւլպէնկեան ալ զոհ գնաց դաժան և դաւաճան հիւսղութեան մը, երբ յոյսեր և հաւանականութիւններ կային երկուքին ալ կեանքին երկարութեան համար:

Կիւլպէնկեան տասը տարեկներէ ի վեր կը նեղուէր դժուարամիտութենէ, բայց ողջապահիկ պայմաններով կը կարծէր զիմազրել վտանգին, զոր նկատի առնելով Փրօֆ. Մարիօն խորհուրդ կուտար իրեն որ գործողութեամբ առաջքը առնէ բարգուծութիւններու: Կիւլպէնկեան չուզեց յանձնուիլ նշարակին, բայց յետոյ ստիպուեցաւ տեղի տալ զիտութեան պահանջին: Մայիս 19-ին մտաւ Նիւ Եորքի Փոլիֆիլիֆ հիւանդանոցը, և յաջողութեամբ անցաւ առաջին գործողութեան մէջէն: Յունիս 9-ին կատարուեցաւ երկրորդ գործողութիւնը նոյնքան յաջողութեամբ, բայց Յունիս 12-ին վատթարացաւ իր վիճակը և հակառակ զիտութեան բոլոր ճիգերուն և ընտանեկան անձնուէր խնամքներուն՝ մահը գաղբեցուց ապրելէ թանկագին կեանք մըն ալ:

Կիւլպէնկեան անունը իր հարստութեան համար չէ որ սիրուած է հայ ժողովուրդին մէջ: Այդ անունը ազնուական աւանդութեան մը մարմնացումն է. ներշնչում մը՝ որ կ'ողբորէ, պարծանք մը՝ որով հայ ժողովուրդը կրնայ հպարտանալ: Կիւլպէնկեանք, իրենց ծագումով ազնուական, իրենց աշխատութեամբ անդուգական, իրենց սեփա յարումով իրենց ազգին և իրենց Մայրենի եկեղեցւոյն՝ օրինակելի, առեւտրական մարզի մէջ կանուխէն ծաւալուն և օժուէն համբաւ չինեցին՝ իրենց ձեռներէց, հեռատես և ուղղամիտ գործառնութիւններով:

Փոքր Ասիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ գործակալութիւններ ունէր Կիւլպէնկեան Տաւը: Երկրի առեւտրական ապրանքներուն մեծ մասը (բուրդ, պրօն, մորթ, ճահրի, խէժ քիթրէ) ափիօն, արմտիք, Էւայն, Էւայն) Կիւլպէնկեան Տաւ միջոցով կը փոխադրուէին Եւրոպա: Սերովքէ և Սարգիս

Եղբայրներ, իրենց անքակտելի սիրով, իրենց հնարամիտ գործունեություններ, իրենց բարեպաշտություններ հայ ազգին սիրելի և պատկանելի գաւաղներն էին։ Կ. Պոլսի մէջ շատ կանուխէն անոնք իրենց խելքին և գրամին արժէքները նուիրեցին ազգին, և Ս. Փրկչի Հիւանդանոցը առարկայ եղաւ իրենց մասնաւոր հոգածութեան, այնպէս որ այս յարմար և փարսմար Ազգին Տան՝ աւանդական պարտք մը եղաւ նոյն ինքն Պատրիկի համար, որ ցո՛րչափ մնաց Կ. Պոլսի՝ իր ժամանակին լաւագոյն մասը նուիրեց Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին բարեկարգութեան և պայծառութեան, իբրեւ Ատենայեալը Հոգարարութեան նոյն հաստատութեան։

Կիւլպէնկեան հարապատներ, Սերովբէի և Սարգսի հորաբարոյ և հորամոյն գաւաղները, հակառակ այն տաղնապնդուն որոնք սարսկեցին Թիւրքիոյ մէջ հայ վաճառականութիւնը, առեարական նոր ըմբռնումներով ու միթոսներով բարձր և յաջող պահեցին իրենց վաճառատան պատմական բարի համբաւը և աւելի ևս զարգացուցին առեատուրի արուեստն ու գիտութիւնը նոյն իսկ Եւրոպական միջափայրերու մէջ։ Հայացի խոհեմութիւն, իրենց կենցաղավարութեան մէջ փափկութիւն, և բացարձակ պարկեշտութիւն իրենց առեարական գործառնութեան մէջ, Կիւլպէնկեան համբաւին ապահովեցին այնպիսի վարկ մը, որ անսպառ զանձն է բարոյական հարստութեան։

Անգամ մը՝ Շիրքաօ, Փիւլման վաճառատան այցի գացած էի. հոն, բոլորովին պատահմամբ, Տիար Կ. Փիւլման, զիս ծանօթացուց Ամերիկացիի մը, չեմ յիշեր Ամերիկայի ո՞ր քաղաքէն. մարդը հասկընալէ ետքը թէ հայ եկեղեցական մըն եմ, առաջին հարցումը սա՛ եղաւ ինձի. ուրեմն կը ճանչնա՞ք Նիւ Եօրքի Կիւլպէնկեան Տունը։ — Անշուշտ, կը ճանչնամ, պատասխանեցի, և յարեցի ինչո՞ւ կը հարցնէք. — Ս՛հ, շատ պարկեշտ և ծանօթ մարդիկ են։ Ազգային հպարտութիւնս թե առաւ կարծես։ Որովհետեւ հսկայ Ամերիկայի առեարական լայնատարած ապարէզին մէջ Կիւլպէնկեան Տան վայելած յարգին ու վարկին մէջ Հայ անունը կը տարփողուէր։

Հայու ձեռներէջ ոգիին արտաքոյ կարգի

խելացի մարմնացումն է Սարգիս Կիւլպէնկեանի հարապատը, Տիար Գալուստ, որ միջազգային հռչակ մը եղած է։

Կիւլպէնկեաններու վրայ փայլած և յաջողած առեարական գործունեություններ պատիւ կը բերէ հայութեան, որմէ զատ կրնան առնել բոլոր անոնք որ թէեւ հայ են, բայց կ'ուզեն տարբեր շափոնիչի մը հետեւիլ իրենց առեատուրին մէջ և չեն յաջողիր։

Պատրիկ Կիւլպէնկեանի տարածած մահուան առթիւ բերնք այս խորհրդածութիւնները, պարզապէս վեր հանելու համար սա՛ իրողութիւնը թէ խելքով և պարկեշտութեամբ ստացուած հարստութիւն մը և շահուած համբաւ մը, կ'անդրադառնայ ցեղին կամ ազգին վրայ։

Սերովբէ և Սարգիս Եղբայրներ հարբստացան նոյն ուղղութեամբ և յարգուեցան թէ՛ իրենց ազգին և թէ՛ առեարական աշխարհի մէջ, եւ շատեր, որոնք Կիւլպէնկեան Տան առեարական գործառնությունն մէջ մաս և բաժին ունեցան ռեէ կերպով, շահեցան և զիրք շինեցին իրենց համար։ Կիւլպէնկեանք շնատան իրենց հարստութեան վրայ, տուի՛ն ազգին և ազգային պէտքերուն՝ իրենց զգացումին և գատուութեան համոծայն, և կուտան մինչեւ հիմայ, և պիտի տան ցո՛րչափ ապրի և տեէ Կիւլպէնկեան խելքն ու աւանդութիւնը այս մշտափոփոխ երկրագունտի իրականութիւններուն մէջ։ Եւ կրնանք վերկայել թէ Կիւլպէնկեանք առեարանական ոգիով տուին շատ անգամ. մենք զիտեմք միայն յայտնի տրուածները, բայց չենք գիտեր գաղտնիները. որովհետեւ անոնք չուզեցին որ իրենց աջ ձեռքին տուածը նոյն իսկ ձախը իմանայ։

Պատրիկ Կիւլպէնկեանի մահով կը խլուի հայ ժողովուրդին մէջէն ազգային բարեբար մը, որ Ամերիկահայ գաղութին նահապեալը եղած էր իր տարիքին և բռնած պատկանելի զիրքին բերմունքով։

Պատրիկ, իր ընտանեկան կեանքին մէջ ահուկի ցաւեր և վիշտեր կրեց, առանց կորսնցնելու իր ողջմտութիւնը իբրեւ քրիստոնեայ հոգի և գործնական կեանքի մարդ։ Իր եղբայրը Յովհաննէս, գործունեայ և օգտակար կեանքի մը փառքին մէջ մահացաւ. իր Տիկինը, վաղահաս մահուան մը

սուգը բերաւ իրեն. և ինքն կրեց զայն ապնուօրէն, առանց խորհելու նոր ամուսնութեան վրայ. իր եղբայրը՝ Կիւլլապին եւ որդին՝ Սերովբէ, իր աչքերուն առջեւ զնդակահար ինկան, ապերախտ մոկեցնածի մը կողմէն, և Պատրիկ իր կործարին տակ խեղդեց զառն կսկիծը. իր սիրելի որդւոյն ներսէսի առանին կեանքին տրուած հարուածը և իր հոգեհատոր թոռնիկին Պօղոսի անակնկալ մահը, իրարու ետեւէ եկան զարնուիլ իր վիշտերով ամբացած ալեռն-թին և ինքն անաստան մնաց, սփոփանք զանկեով բարեկործութիւններու մէջ:

Երեսուղէմի Ընծայարանը Սերովբէի յիշատակին նուիրեց. մէկ մարմնաւոր դաւ-կի տեղ ութեակ մը հոգեւոր զաւակներ նուիրելով իր շատ սիրած եկեղեցւոյն: Յու-նաստանի մէջ հայ գաղտնի կեանք տուաւ որպէս զի իր անորդի եղբոր ողբացեալ Կիւլ-լապինը՝ բազում որդիներ յարուցանէ այդ թշուառ հայ գաղութին մէջ: Հալէպի Մայ-րանոցը, իր սիրելի կենակցին՝ Տիկին Վիր-ժինի փառաւոր յիշատակը պիտի ըլլար:

Սերովբէ և Սարգիս Կիւլպէնկեաններ և անոնց նախնիքը վաղ ժամանակներէ ի վեր կապուած են Ս. Աթոռիս իրենց թանկա-զին յիշատակներովը: Իսկ մեր օրերուն Պատրիկ ամէնէն նոր և փառաւոր յիշա-տակ մը ուզեց թողուլ Ս. Յակոբի և Հայ եկեղեցւոյ Կիւլպինկեան Ընծայարանի հաս-տատութեամբ, ինչպէս նաեւ Քալուստ Կիւլ-պէնկեան՝ նոր Մատենադարանի շինու-թեամբ:

Ընծայարանի հաստատութիւնը շատ լաւ կընուած եւ մտածուած ծրագրի մը ար-դիւնք էր: Օր մը, հաւանարար, առիթ կ'ունենամ վաւերագրեալ մէկ պատմու-թիւնը տալու Կիւլպինկեան Ընծայարանի հաս-տատութեան, բայց առ այժմ բաւական կը համարիմ ըսել թէ 1918-ին Ամերիկայի մէջ փորձ մը ըրինք հաստատել Ընծայարան մը, նիւ Եօքքի Theological Union Seminary-ի գործակցութեամբ, ուր պիտի հաստա-ուէր հայ ուսուցչական աթոռ մը. թեկ-նածուներ ձրի ուսում պիտի առնէին հոն, իսկ իրենց ապրուստի, բնակարանի, եայն ծախքերը պիտի հոգար Պատրիկ Կիւլպէնկե-ան. բայց մեր այդ ձեռնարկը չյաջողե-ցաւ, որովհետեւ մեր ԿԲԶին (1918 Յուն-վար 5) համապատասխանող նախապա-

տրաստութեամբ թեկնածուներ չգտնուե-ցան պէտք եղած թիւով: Այնուհետեւ Կիւլ-պէնկեան երեսուղէմ գործուց իր աչքը. մնացածը յայտնի է:

Պատրիկ Կիւլպէնկեանի այս ժեսը ար-դիւնք էր իր խորունկ հաւատքին Հայաս-տանեայց եկեղեցւոյ կատարած և կատա-րելիք գերին վրայ հայ ժողովուրդի մէջ՝ իրրեւ առաջնորդ եւ պահապան: Ո՛րչափ զգուած էր անարժան եկեղեցականներէ, ընդհակառակն այնչափ յարգանք և հա-մարում կը տածէր արժանաւորներուն հա-մար:

Կիւլպէնկեան միայն զրամ չտուաւ Ըն-ծայարանի համար, այլ նաեւ իր հոգին զրաւ գործին մէջ: Կանոնաւոր կերպով հետեւեցաւ Ընծայարանի ուսումնական յա-ռաջդիմութեան, տեղեկագիրներ ուղղելով ուսմանց նիւթերուն և Կիւլպէնկեան սա-ներու աշխատութեան չափին վրայ: Ան-ցեալ տարի ուզեց գալ երեսուղէմ և ան-ձամբ տեսնել Ընծայարանին վիճակը, ե-կաւ մինչեւ Աղեքսանդրիա, բայց ստիպ-ուեցաւ փութով վերադառնալ Եւրոպա՝ իր առողջութեան խանգարման պատճառով:

Փարիզ, մեր վերջին տեսակցութեան մէջ, իր միակ հետաքրքրութիւնը սա էր. «Կիւլպէնկեան սաները շնորհքով մարդ եղան. օգտակար պիտի ըլլան. ինձի հա-մար ան է կարեւորը». հաւաստեցի թէ մենք ըրինք ինչ որ կարելի էր ընել. վստահ ե-զիք որ դուք խղուր տեղ չտուէք և մենք խղուր չաշխատեցանք. մնացածը, աստ-ուածային օրհնութեամբ, ժամանակի գործ է: Եւ երբ անձկայրեաց կը սպասէինք իր սաներուն ձեռնադրութեան առթիւ իրեն ուղղուած նամակներուն և հեռագրին պա-տասխաններուն, իր մահուան գոյժը կը հասնէր՝ կրկնելու համար մեր թախիծը, Դուբեան Սրբազանի մահուան վրայ:

Նորընծայք շատ տխրեցան. թէեւ ան-ձանօթ անոր գէմքին՝ բայց հոգեով չափ կը սիրէին զինքը, «Հայրիկ» կ'ըսէին եւ կը զգային որ հայրական անկեղծ սիրտ մը կը բարոխի միշտ իրենց համար նիւ Եօքքի մէջ, և այդ սիրտը յանկարծ դադրած էր այլեւս:

Վստահ ենք սակայն որ Կիւլպէնկեան-ներու աշխուական ու ազգասէր ոգին, որ ապրեցաւ և արտայայտուեցաւ Սերովբէի

և Սարգսի և Պատրիկի մէջ, պիտի շարունակէ ապրիլ նաև Պատրիկի եղբոր Յարութիւնի և զաւկին Ներսէսի մէջ, և հայ ժողովուրդը պիտի չկորսնցնէ Կիւլպէնկեան ազնուականութեան բարեքնները վայելելու հաճոյքն ու պարծանքը:

Տրամախառն ուրախութեամբ կը հրատարակենք Տիար Յարութիւն Կիւլպէնկեանի նամակը, որուն մէջ բառադրատգրուած է ողբացեալ Բարեբարին նամակը, ուղղուած հանդուցեալ եղիշէ Ս. Պատրիարքին, իր սաներուն պատրաստութեան նկատմամբ: Կը հրատարակենք նաև Տեղապահ Գեր. Մեսրոպ Սրբազանին զգայուն տողերը, որով պատասխանեց այդ նամակին:

Նիւ Եորք, Յունիս 20, 1930

Գերապախ

S. Մեսրոպ եպ. Նեանեան

Պատր. Տեղապահ Երուսաղէմի

Երուսաղէմ

Գեր. Սրբ. Հայր.

Դուրեան Սրբազանի վախճանման տրիսբառիթ գոյժն զեւ չի հասած, ինչպէս նաև եղբորս վերջին հիւանդութեամբ անկողին մտնելէն առաջ, իր կողմէ Դուրեան Սրբազանին ուղղեալ զրի առնուած մէկ նամակին պարունակութիւնն կը փափաքիմ նոյնութեամբ Զեղ հաղորդել.—

«Ինձի համար փափաքելի է այս վերջին վճարման առթիւ, որ կուգայ փակել խոստացուած ընդհանուր գումարը, խնդրել մի քանի խօսք և իմանալ Զեղմէ այն ինչ որ միայն պիտի կրնայ պարգեւել այն գոհունակութեան զգացումը, զոր մէկը կ'առնենայ արդիւնաւոր զօրժ մը կատարելէ յետոյ:

«Կիւլպէնկեան դատարանը իրմէ սպասուած պտուղը տուա՞ւ. Կիւլպէնկեան դատարանի հինգ տարուան յիշատակն և սարկաւազներու ուխտին և ընդգրկած իտէալին մշտափառ և մնայուն առհաւատչեան և վկան ըլլալիք վանքին մէջ ինչ կարգադրութիւն խորհած էք:

«Մեր սոյն զօրժը ազգային կարեւոր և ամենակենսական պէտք մը լրացուցած պիտի ըլլայ այն սառն, երբ ազգն ստանայ անոր արժանաւոր պտուղը յանձին և զօր-

ծունէութեանը մէջ ապագայ առաջնորդներուն, որոնց ի սրտէ կարողութիւն և անսպառք ազգաշէն երկար կեանք կը մաղթեմ:

«Յայտնելով նաև իմ որտաղին շնորհակալութիւնը Զեղ Սրբազնութեան, և Բարգէն Սրբազանին, որ առիթ ընծայեցիք ինձի ազգօգուտ սոյն զօրժին կատարման և առ այդ Զեր ջանքերը լայնօրէն ի սպաս զրիք, մաղթելով նաև որ լիուլի վարձատրուին այս առթիւ մեր անուցած յոյսերը ապագային »:

Եղբորս կողմէ զրի առնուած սա տողերն, զորս նոյնութեամբ Զեղ կը հաղորդեմ, կը յաւելում որ հոն յիշեալ վերջին վճարման գումարն՝ Զ 500—ի չէքն Զեր անուան ըլլալով ներփակ կ'ուղարկեմ:

Կիւլպէնկեան դատարանի ութ սարկաւազներուն ամսոյս 22—ին վարդապետ ձեռնադրուին աւետող ձեր հեռագիրն յոյժ ցաւալի է որ եղբորս կենդանութեանը չը հասաւ. վասնզի նա արդէն քսան և չորս ժամ առաջ մահացած էր: Կը խնդրենք որ սոյն առթիւ մեր շնորհաւորութիւնները և բարեմաղթութիւնները ընդունիք և տաք իրենց:

Եւ մատչելով ի համբոյր Ս. Աջոյգ

Մնամ ակնածանօք,

Յարութիւն Կիւլպէնկեան

Երուսաղէմ, 21 Յունիս 1930

Ազնուաւոր

Տիար Յարութիւն Կիւլպէնկեան

Եւայլն, Եւայլն,

Նիւ Եորք

Պատիւ ունեցանք ընդունելու Զեր 20 Յունիս թուակիր պատուական նամակը, ներփակ չէքով միասին, որուն փոխարժէքը՝ Զ 500 (հինգ հարիւր) գանձելով անցուցինք իր պատկանեալ հաշուոյն:

Մինչդեռ այստեղ ակնդէտ կը սպասէինք Զեր ողբացեալ Հարազատէն ու եւ լուրի մը՝ ի պատասխան մեր հեռագրին, որով կ'աւետէինք իր ութը սաներուն մօտալուտ ձեռնադրութիւնը, Կոստանդնուպոլսի թերթերը՝ ձեռնադրութեան նախօրեակին բերին անոր անակնկալ մահուան գոյժը, ինչ որ շանթահարող ապաւորութիւն թողուց մեր վրայ և սրտաբեկեց ամէնքս:

Ո՞վ մտքէն կ'անցընէր թէ ընդհանուրէն սիրուած ու յարգուած Զեր Մեծանուն Հարազատը յանկարծ վերջ պիտի տար այսպէս իր բեղուն ու արդիւնաւոր կեանքին, անմխիթար տրտմութիւն եւ սուգ պատճառելով իր վշտահար սիրելիներուն, ինչպէս նաեւ իրմէ բարերարեալ անձանց ու հաստատութեանց, որոնք ամէնքը այժմ առհասարակ կ'որդան դառնաղէտ մահը մեծանուն եւ պատուական այգ անդուդական Հայուն, որ իր ամբողջ կեանքին մէջ այնքան թշուառութիւններ ամօքեց եւ կրթական ու բարեսիրական հաստատութեանց բազմերախտ սատարողը հանդիսացաւ:

Այս անակնկալ գոյժը բնական է որ պիտի ցնցէր նաեւ Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը, որ Հայ Երեսագէտի հին ու նոր բարերարներու կարգին անջնջելի կերպով պիտի զրոյմէ իր սրտին վրայ ՊԱՍՏԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ անունը. վասնզի Անիկա ոչ միայն նիւթապէս սատարեց Սուրբ Աթոռիս, այլ իմաստութիւնը ունեցաւ իր հիմնած Դասարանով ընծայել Ազգին եւ Եկեղեցոյն իրենց կոչման գիտակ եւ մտաւոր պատրաստութեամբ օժտուած հոգեւորականներու խումբ մը, եւ ասով բարոյական գեղեցիկ կոթող մը կանգնեց Սիոնի վրայ:

Գոյժէն առաւելապէս զգածուեցան Հանգուցեալին ութը նորընծայ արեղայ սաները, որոնց վրայ ձգուած կրօնաւորական սեւ տարազը սուգի սքեմ մը եղաւ միանգամայն իրենց համար: Մեր սրտերը մորմոքեցան նաեւ կարդալով Զեր նամակին այն տողերը զորս Հանգուցեալը անձամբ գրի առած էր զրկելու համար Սուրբ Աթոռոյս երջանկայիշատակ Տէր Եղիշէ Դուրեան Ս. Պատրիարքին: Նախախնամութիւնը, սակայն, այնպէս անօրինած է եղեր որ երկու սիրելի կեանքերը խլուին մեզմէ զրեթէ միաժամանակ, ու անոնք չկարենան կենդանի աչքով վայելիլ իրենց նիւթական ու բարոյական զոհողութեանց այս գեղեցիկ արդիւնքը:

Այժմ մեզ կը մնայ խոնարհիլ եւ օրհնել Աստուծոյ անհասանելի կամքը, հայցելով մեր յաւէտ ողբացեալ ազգանուէր Մեծանուն Բարերարին հոգւոյն յաւիտեական հանգիստ եւ Գերազնիւ Հարազատիդ եւ իր վշտակիր գաւակներուն եւ համօրէն պարագայից երկար եւ անփորձ

կեանք, մխիթարութեամբ Սուրբ Հոգւոյն:

Ինչպէս կանուխէն ծանուցած էինք հեռագրով, Յունիս 22-ին, Կիրակի, մեր ձեռնադրութեամբ կուսակրօն քահանայութեան աստիճան ընդունեցին ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԴԱՍՏԻԿԱՆ-ի հետեւալ ութը սարկաւապները.

1. Կարապետ Զալլեղեան, Այնթապցի, եղաւ Դաւիթ Արեղայ.
2. Սարգիս Մանուկեան, Վանեցի, եղաւ Սիոն Արեղայ.
3. Հայկ Արրահամեան, Վանեցի, եղաւ Հայկազուն Արեղայ.
4. Եղնիկ Վրթանէսեան, Պալքէսէցի, եղաւ Պարզե Արեղայ.
5. Գրիգոր Բասարմեան, Զէյթունցի, եղաւ Գեղամ Արեղայ.
6. Ներսէս Տէր Յակոբեան, Վանեցի, եղաւ Զգօն Արեղայ.
7. Արփիար Մանուկեան, Վանեցի, եղաւ Սերովբէ Արեղայ.
8. Մատթէոս Գուլումճեան, Հաճընցի, եղաւ Շաւարշ Արեղայ:

Յիշատակէն եօթներորդին անունը զբռնուեցաւ ի յիշատակ Զեր եղբարախտ եզրօրորդոյն Սերովբէի:

Իսկ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԴԱՍՏԻԿԱՆ-ի ութը նորընծաներուն իրենց աշակերտութեան հինգամեայ շրջանին ուսած առարկաներուն եւ իրեն հոգեւոր ասպարէզի տպագայ մը շահներ ձեռք բերած պատրաստութեան մասին ընդարձակօրէն գրուած ըլլալով արդէն մեր ՍԻՈՆ ամսաթերթին մէջ, որ մամլոյ տակ է այս պահուս, աւելորդ կը համարինք նոյնը կրկնել այստեղ եւ երկուրեւ գրութիւնս: Պիտի գտնէք այնտեղ պատասխանը այն ամէն հարցումներուն զորս Հանգուցեալ Բարերարը գրի առած էր իր իսկ ձեռքով:

Այս ամթիւ կուգանք տեղեկացնել թէ կարգադրուած է որ ամսոյս 27-ին, Վարդավաթի օրը, Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ յատուկ եպիսկոպոսական պատարագով Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուի Զեր յաւէտ ողբացեալ Եզրօր եւ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ բարհամբաւ Գերզաստանի համօրէն ննջեցեալներուն հոգւոյն համար, նաեւ ժամուցներ բաժնուին եկեղեցական Դասուն եւ նոյն օրը հոգւոյ հաց տրուի Միաբանութեան եւ Վանուցս մէջ բնակող ազգաանկներուն:

Ջերմապէս ողջունելով զՁեզ եւ երկար ու բարեբաւտիկ կեանք մաղթելով Զեր

Սիրելութեան և Հանգուցեալի սպաւոր զաւակներուն և բոլոր պարագաներուն,

Մնամք վշտակից Զեզ և ի սրտէ
Աղօթանուէր

Պատրիարքական Տեղապահ
ՄԵՍՐՈՊ ԵՊՍ. ՆՇԱՆՆԱՆ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ժառանգաւորաց վարժարանի գծադրութեան և նկարչութեան ուսուցիչ Տիար Արամ Խաչատուրեան պատրաստած է ՊԱՏԿԵՐԱԳԻՐԸ Հայ երուսաղէմի: Պատկերները ուղղակի իր ձեռքով լուսանկարուած ու դասաորուած են խնամքով և մեծ ծախքով: Այս ՊԱՏԿԵՐԱԳԻՐԸ դադարաւոր յղացած էր Հնգյւ: Դուրեան Սրբազան, որ անոր առաջին օրինակը միայն տեսաւ: Դործը հետաքրքրական է ըստ ինքեան, և հ'արժէ որ գտնուի ամէն տան մէջ օրինակ մը, մտքով և աչքով պատելու համար Ս. երկրին Հայ Ազգին պատկանող սրբավայրերուն մէջ:

Նոյն ինքն Տիար Ա. Խաչատուրեանի գրչէն Մանուշում մը գրած ենք Սիոնի այս թիւին կողքին վրայ: Զերմօրէն կը յանձնարարենք զայն մեր ընթերցողներուն ուշադրութեան:

L'Esprit Francais Դրական և Գեղարուեստական Շաբաթաթերթի Մարտ 28 և Ապրիլ 4, 11, 18 թիւերուն մէջ ուշադրաւ յօդուածներու շարք մը ստորագրած է Տիար Լեոն Կիւմիւշկէրտան, L'Arménie avant la Guerre, խորագրով որուն մէջ ճարտար և յստակ կերպով խտացուցած է Հայկական Դատին պատմութիւնը՝ իր ձախողութեան մէջ:

Յօդուածները վաւերագրեալ են և այնպիսի ոճով մը գրուած են որ զէպքերը ինքնին կը խօսին:

Տիար Լեոն Կիւմիւշկէրտան, որ արդէն նախանձելի անուն մը չինեց Ֆռանսայի մամուլին մէջ, իրազեկ է մեր ազգային կեանքին, և ուրախ ենք որ ուղղակի կը խօսի ֆռանսացիներուն իր ազգին յուսախարութիւններուն վրայ, ո՛չ թէ փրօփակակոն ընելու զիտումով, այլ պատմագրելու համար այն քաղաքական իրականութիւնները, որոնց պատասխանատու ղերակատարը եղաւ նոյն ինքն Ֆռանսա:

La Semaine Egyptienne-ի Յունիս 30-ի թիւին մէջ (Nos 27-28), էջ 18, Ս. Սեդրաք յօդուած մը ունի Au sein de la Communauté Arménienne, vers le Rapprochement des Églises կրկնակ խորագրերներով: Եօդուածագիրը ներշնչուած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին մահուան առթիւ Անկիլիքան եկեղեցւոյ կողմէն պաշտօնապէս արտայայտուած համակրանքի ցոյցէն, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլիս Մայր Եկեղեցւոյ մէջ նոյն առիթով կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին հայ կաթողիկ եկեղեցականի մը ներկայութենէն: Դարձեալ Թորգոմ Սրբազանի և Պսակ Քնչյի. հետ խօսակցութիւններ ունեցած է յօդուածագիրը, որոնց ապաւորութեան տակ կը ջատագովէ եկեղեցիներու իրարու մերձեցումը և ո՛չ թէ միացումը իրարու հետ:

Մերձեցում միշտ կայ եկեղեցիներու միջև, մա՛նաւանդ պաշտօնական առիթներով: Երբ մեծ և զօրաւոր համարուած եկեղեցիներ կը զաղրին շահագործելէ փոքրիկ և անզօր եկեղեցիներու ժողովուրդներուն չքաւորութիւնը և զգացումները, եկեղեցիներու իրարու մերձեցումը սրտագին նկարագրի մը պիտի առնէ ինքնին:

Առաջին անգամ Պոստօնի Պայքար թերթն է որ իր 1930 Մայիս 25, Կիրակի օրուան երրորդ էջին մէջ հրատարակած է Անթիլիասի չէնքերուն լուսանկարները և առեկեկութիւններ տուած ձեռնարկութեան մասին հետեւեալ խորագրին տակ. Կիլիկիան Ռուսմանիան Հասարակութիւն մը Անթիլիասի նախկին Սրբանոցի շէնքին մէջ, Պէյրութի մօտ, Սիւրիա, ընդ հովանաւորութեամբ Ն. Ս. Օժութեան Տ. Տ. Սահակ Բ. Ս. Կաթողիկոսին Կիլիկիոյ:

Դարձեալ Պայքար իր Մայիս 29, ԵՃ. օրուան թիւին մէջ, երկրորդ էջ, Հրատարակած Շահէ Ծ. Վ. Դասպարեանին շատ յաջող մէկ լուսանկարը:

Ամերիկայի մէջ ամէն շաբաթ հարիւր միլիոն մարդ կ'երթայ պատկերասրահ (սինեմա) զիտելու 20,500 թատրոններու մէջ. իսկ Ամերիկայէն դուրս, պատկերասրահ զայցողներուն թիւն է հարիւր յիսուն միլիոն, 37,000 է աւելի թատրոններու մէջ:

Բոլոր աշխարհի պատկերասրահ տառաւորին հարիւրին 85-90ը Ամերիկայի ձեռքն է. իսկ անոր զրամագլուխն է ԵՐԿՈՒ ՀԱՉԱՐ ՄԻԼԻՈՆ, ՏՈՒՍ:

Պատկերասրահը նկատուած է աշխարհիս ամէնէն հզօր գործիքը իրրեւ միջոց հանրային դաստիարակութեան և զբօսանքի: